

2008-08-20
Rev 2008-08-25

Dnr 2008:31

Kommunstyrelsen

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2008-08-27
Diarienummer	KSN-2008-0413
	00 Arkbil 6

Uppdragsplan 2009-2012 för överförmyndarnämnden

Inledning

Överförmyndarnämnden överlämnar här sin uppdragsplan för perioden 2009-2012. Planen, som utarbetats med stöd av fullmäktiges flerårsbudget IVE 2009-2012, har som främsta syfte att beskriva hur kommunens överförmyndarverksamhet kan bedrivas utifrån de av fullmäktige angivna ekonomiska ramarna och uppdragen samt utifrån den lagstiftning och de inriktningsmål mm som styr verksamheten.

Nämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn och kontroll över godmanskap, förvaltare och förmynderskap. Verksamheten utgör ett samhällsskydd för de svaga i samhället, dvs gamla, sjuka, funktionshindrade, missbrukare och barn. Verksamhetens omfattning mätt i antal ärenden och arbetsbörda har under flera år ökat. Nettovolymökningen har under perioden 2003-06 legat på över 3 % per år. Ökningen 2007 låg på hela 7 %. Orsakerna är bl.a generella ökningen av befolkningens ålder, ädelreformen och psykädelreformen. Av IVE:s avsnitt "Uppsalas utvecklingsförutsättningar" framgår att gruppen äldre (över 65 år) kommer att fortsätta att öka under hela kommande 20-årsperiod. Kommunens beslut om mottagandet av ensamkommande flyktingbarn är en annan orsak till volymökning hos nämnden. Dessa flyktingbarn behöver tillfälligt en god man och 2007-12-31 fanns 43 sådana godmanskap, en markant ökning jämfört med läget 2006. En marginell minskning av dessa ärenden har skett under 2008. Behov av god man för flyktingbarn initieras av Migrationsverket. Behov av god man/förvaltare för vuxna initieras av bl.a kommunens biståndshandläggare och av landstinget. Nämnden har små möjligheter att påverka att inkommande nya ärenden leder till godmanskap/förvaltare. Innan ett godmanskap/förvaltare anordnas av tingsrätten undersöker dock nämndens kontor om de enskildas hjälpbehov kan tillgodoses på ett mindre ingripande sätt.

I samband med uppdragsdialog inför 2009-2012 har nämnden gjort kommunledningen uppmärksam på nedan angivna frågor och problem.

- 1) Tillsynsrollen behöver ständigt utvecklas i syfte att säkerställa att nämndens målgrupper, som utgör de svagaste i samhället, inte missgynnas ekonomiskt och rättsligt. Utveckling av metoder för att mäta och följa upp tillsynens kvalitet är därför en prioriterad uppgift.

- 2) Allt fler godmanskap och förvaltarskap anordnas för psykiskt sjuka människor. Det finns tillfällen då nämnden/kontoret inte har möjlighet att rekrytera lekmän för dessa uppdrag. Det kan då uppstå risker för att de hjälpbehövande kan hamna i ett utanförskap. Här har nämnden påbörjat ett samarbete med andra nämnder/myndigheter med ansvar för psykiskt funktionshindrade personer. Detta samarbete behöver utvecklas bl.a med syftet att gränsdragningen mellan berörda myndigheters ansvar tydliggöres. Under 2008 har ett 15-tal intresserade gode män/förvaltare deltagit i utbildning för att kunna ta en del av dessa uppdrag. En del kommuner (bl.a Göteborg och Umeå) har anställt gode män/förvaltare med lämplig kompetens för att klara de allra svåraste uppdragen.
- 3) Relativt stort antal gode män/förvaltare behöver på grund av ålder ersättas den närmaste tiden. Ärendevolymens ökning kräver dessutom fler gode män och förvaltare. Resurserna för att rekrytera och utbilda dessa gode män/förvaltare har dock varit otillräckliga. Deras uppgift är grannliga och vid rekrytering krävs stor noggrannhet. För att försöka lösa rekryteringsproblemet har nämnden tagit vissa initiativ. Utöver annonsering på kommunens webb har kontakt tagits med bl.a kommunens volontärbyrå och flertal träffar har ägt rum med olika föreningar. Nämnden har planer på att kontakta flera organisationer, vars medlemmar bedöms kunna ta uppdrag som god man/förvaltare.
4. Överförmyndarkontoret har sedan år 2001 haft en personalstyrka på 6,75 årsarbetare. Ökad ärendemängd har i hittills kunnat klaras genom bl.a effektivare handläggning genom byte till nytt databaserat ärendehanteringssystem. De senaste årens volymökning kan dock ha medfört risk för att tillämpningen av gällande lagstiftning inte blivit helt korrekt och rätts-säker. Utöver ökade volymer ställs nu flera krav på kontoret. Regeringens proposition 2007/08:150 väntas leda till lagändringar som träder i kraft 1 januari 2009. Lagändringarna innebär bl.a följande:
 - Skuldsättning av omyndiga barn hos bl.a hyresvärdar, banker och telefonoperatörer kommer att kräva överförmyndarens samtycke
 - Gränsen för utbetalningar arv, försäkringsersättning, skadestånd mm till barn sänks från två basbelopp till ett basbelopp. Utbetalaren ska underrätta berörd överförmyndare om att pengarna är insatta på spärrat bankkonto i barnets namn. Ärendet handläggs sedan vidare av överförmyndaren.
 - Överförmyndarna ges möjlighet att belägga finansiella tillgångar med spärr.
 - Fler myndigheter och banker ges skyldighet att underrätta överförmyndaren
 - Nya regler för spärrar och skuldsättning ska även gälla för god man och förvaltare
 - Frist för att väcka skadestånd mot förmyndare/god man/förvaltare förlängs från ett år till tre år
 - Regeringen betonar vikten av att juridisk kompetens finns hos överförmyndarna
 - Länsstyrelsens tillsynsansvar över överförmyndarna utvidgas.

Ärendeutredningens förslag kommer att leda till lagändringar som preliminärt träder i kraft 1 januari 2010. Lagändringarna, som innebär utökade arbetsuppgifter och som ställer stora krav på högre kompetens hos överförmyndarna, kommer att medföra ännu större arbetsbelastning och en kostnadsökning för nämnden. För att klara dessa utökade åligganden har nämnden i sin uppdragsplan 2008-2011 och i samband med uppdragsdialogen samt inför kommunstyrelsens beslut 22 maj 2008 om IVE 2009-2012 påtalat behovet av ett kommunbidrag från 2009 som täcker personalförstärkning och utbildningsinsatser för kontorets personal. Nämnden har uppmanats återkomma till kommunledningen i ärendet under hösten så snart besked erhållits om riksdagens beslut och vilka konsekvenser beslutet får för verksamheten.

Avtalet med Knivsta kommun om överförmyndarsamverkan gäller hela mandatperioden 2007-2010.

Strategiska områden

Fullmäktige har i sitt IVE-beslut redovisat en strategi för hållbar tillväxt och välfärd. Överförmyndarnämnden har i sin tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare att tillvarata målgrupper som tillhör de svagaste i samhället. Tillväxtpolitiken har, menar nämnden, även ett socialt perspektiv, som innebär att kommunens tillväxt måste komma hela befolkningen till del. Överförmyndarnämnden företräder omyndiga barn, omyndiga ensamkommande flyktingbarn samt myndiga, handikappade, sjuka och ålderssvaga personer. Uppgiften är att se till att deras ställföreträdare utför sitt uppdrag på bästa möjliga sätt inom ramen för förordnandet och i samförstånd med den enskilde, så att hon/han får del av den tillväxt- och välfärdspolitik som kommunen bedriver.

Verksamhetsövergripande styrning

I kommunens IVE för 2009-2012 finns en samlad policy benämnd "ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet". Utifrån denna policy har ett antal inriktningsmål ställts upp. Varje nämnd har att tolka denna policy och utveckla stabila uppföljningsinstrument. Social hållbarhet är området som främst berör överförmyndarnämnden. Nämnden utövar tillsyn över godmanskap/förvaltarskap för de svagaste i samhället, för personer som uppbär försörjningsstöd och är ekonomiskt utsatta och som genom sin gode man/förvaltare får ett värdefullt stöd. Kvaliteten i nämndens tillsyn, kompetenta och utbildade gode män/förvaltare förutsätts bidra till trygghet för berörda medborgare. I frågan om ekologisk hållbarhet anser nämnden att kontorets lokaler finns på en plats som smidigt kan nås av besökare via buss.

Ekonomisk redovisning

Överförmyndarnämnden redovisar sin verksamhet inom området "Politisk verksamhet" och som framgår nedan har nämnden tilldelats en ekonomisk ram för år 2009 på 9.430 tkr. Ramen har förstärkts med 100 tkr för "godmansinsatser". I denna ramtilldelning finns inget utrymme för bl.a den personalförstärkning vid nämndens kontor som tidigare påtalats som angelägen.

Verksamhets- område budget 2009	Budget KF k-bidrag	Budget KF övr intäkter (*)	Nämnd- budget kostnader	Ev avvikelse från KF-budget (k-bidrag)
6.1 Politisk verksamhet	9 430	290 *)	10 220	Utökad ram med 500 tkr behövs för personalförstärkning m

*) Intäkter från avtal med Knivsta kommun för överförmyndarsamverkan.

Investeringsbehov

Nämnden har erhållit investeringsanslag på 250 tkr under 2008 för bl.a åtgärder som syftar till säkrare lokaler och för ny utrustning. Inget investeringsyrkande finns för perioden 2009-2012. Om årets investeringsanslag ej hinner förbrukas under 2008 till följd av att planerade lokalförändringar inte hinner genomföras av fastighetskontoret förutsätter nämnden att anslaget överförs till år 2009.

6.1 Politisk verksamhet

Inriktning, uppdrag

KF:s inriktningsmål

Överförmyndarnämndens verksamhet ska redovisas inom avsnittet 6.1 Politisk verksamhet. I detta avsnitt redovisas 7 inriktningsmål. De mål som är kopplade till nämndens verksamhet och som berör de områden som nämnden för närvarande själv prioriterar är följande.

Inriktningsmål 7: Nämnderna ska i aktiv samverkan inom och utom kommunen bryta människors utanförskap.

Inriktningsmål 8: Det kommunala serviceutbudet ska vara kvalitetssäkrat.

Nämnden kommer i övrigt att beakta fullmäktiges övriga inriktningsmål och uppdrag i den mån de berör nämndens verksamhet. Inriktningsmålet "Ensamkommande barns mottagande och situation ska särskilt beaktas" (mål nr 5 under kapitel 6.6) berör bl.a överförmyndarnämnden.

Ovan nämnda inriktningsmål ska brytas ner till ett eller flera *effektmål*, som berör nämnden. Till varje effektmål ska anges indikatorer/mätetal samt de värden som förväntas uppnås för dessa mätetal för de fyra åren. Det ska även anges ett utgångsvärde för indikatorerna/mätetalen.

Effektmål	Indikator/Mätetal Utgångsläge	Plan 2009	Plan 2010	Plan 2011	Plan 2012
1. Utanförskap kan uppstå om om enskilds hjälpbehov ej kan tillgodoses till följd av att ingen god man/förvaltare kan rekryteras. Nämndens mål är att klara denna rekrytering till 100 % *)	90 %	95 %	95 %	100 %	100 %
2. Samtliga nya gode män och förvaltare som nämnden anlitar ska ha genomgått ett kunskapstest med godkänt resultat innan man åtar sig uppdrag	80 %	85 %	90 %	100 %	100 %
3. Nämndens ska utöva sin tillsynsuppgift på sådant sätt att inga anmälningar (0 %), som inges till tillsynsmyndigheterna länsstyrelsen och justitieombudsmannen (JO), ska leda till kritik från myndigheterna	0 %	0 %	0 %	0%	0%

*) Genom godmanskap och förvalterskap ska den enskildes hjälpbehov tillgodoses på sådant sätt att han eller hon inte missgynnas ekonomiskt och/eller rättsligt. För ett fåtal psykiskt sjuka personer klarar nämnden för närvarande inte av att rekrytera en god man/förvaltare trots att hjälpbehov föreligger.

Övriga verksamhetsmål

Nämnden har i övrigt uppställt bl.a följande verksamhetsmål för perioden:

- 75 % av samtliga årsräkningar ska ha inkommit före lagstadgad tid, dvs före 1 mars, 95 % före 1 april och 100 % före 1 juni
- 65 % av samtliga årsräkningar från gode män och förvaltare ska ha färdiggranskats före 1 juli, 100 % före 1 november
- Öka tillgången på gode män genom utbildning av nya
- Vidareutbilda 25 erfarna intresserade gode män/förvaltare för att klara mer krävande uppdrag
- Nämnd och kontor ska under perioden i ökad utsträckning medverka till att överförmyndarverksamheten blir mer känd inom kommunen och för berörda myndigheter utanför kommunen.

Ansvarsområde

Överförmyndarnämnden har uteslutande en myndighetsutövande roll och verksamheten styrs av Föräldrabalkens regler. Nämndens uppgift är att med stöd av bl.a dessa regler utöva tillsyn över förmynderskap, godmanskap och förvaltare samt ge tillstånd till olika rättshandlingar och andra åtgärder. Nämndens verksamhet är enligt 19 kapitlet Föräldrabalken obligatorisk för kommunerna. Nämnden skall iakttaga sekretess i sin myndighetsutövning. Nämndens beslut kan överklagas hos Uppsala tingsrätt. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Nämnden har vidare att följa bl.a förmynderskapsförordningen (SFS 1995:379) och lagen om god man för ensamkommande barn (SFS 005:429).

I nämndens myndighetsutövning ges samtycke till olika rättshandlingar där även flera andra lagar styr nämndens agerande, bl.a ärvdabalken, förvaltningslagen, socialtjänstlagen och lagen om stöd och service (LSS). För överförmyndarnämnden finns ett av fullmäktige antaget *reglemente*. För beslutsfattandet har nämnden fastställt en *delegationsordning*. Många beslut fattas av nämndens kontor med stöd av nämnda delegationsordning.

Nulägesbeskrivning

Nuläget för överförmyndarnämnden kännetecknas av följande.

- Ökad ärendevolym och alltfler komplicerade och tidskrävande ärenden, svårigheter att rekrytera gode män/förvaltare till vissa psykiskt sjuka.
- Vissa godmanskap för flyktingbarn fortsätter efter det att barnet fått uppehållstillstånd, då barnets gode man enligt lag ska ersättas av en vårdnadshavare. Skälet är att kommunen har svårigheter att rekrytera vårdnadshavare. Kontakten har här tagits med kontoret för barn och ungdom för en reglering av dessa merkostnader genom ett avtal.
- Nya arbetsuppgifter har tillkommit och ytterligare uppgifter kommer att läggas på nämnd och kontor bl.a genom ny och ändrad lagstiftning redan under 2009 och senare under planeringsperioden
- I gode mannens/förvaltarens uppgift ingår inte bara ekonomisk förvaltning. Gode mannens/förvaltaren åläggs även uppgiften att bevaka rätt och sörja för person, uppgifter som är minst lika viktiga för den enskilde huvudmannen. Nämndens kontor utför i mån av tid även tillsyn över hur dessa uppgifter sköts.
- Ökad efterfrågan på informationsinsatser om överförmyndarens verksamhet till enheter inom och utanför kommunen.
- Översyn pågår av nämndens hemsida
- Behov av att förstärka nämndens kontor med ytterligare en handläggare har aktualiserats.

- Fortsatt utbildning höst och vår av nya gode män/förvaltare i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan.
- Databaserat komplement till Vuxenskolans utbildning för gode män/förvaltare har framtagits för självstudier.
- Regelbundna utbildningsinsatser i samarbete med godmansföreningen för befintliga gode män/förvaltare
- Mer behovsanpassade och säkrare lokaler för nämndens kontor har aktualiserats hos fastighetskontoret.
- Erfarenhetsutbyte med andra kommunerna i länet och med överförmyndarkontoren i Stockholm, Göteborg, Malmö och Västerås.

Planeringsförutsättningar

Förutsättningar för att bedriva överförmyndarverksamhet ges tydligt i gällande lagstiftning och i förmynderskapsförordningen (1995:379). Där framgår bl.a att verksamheten är obligatorisk för kommunerna, där regleras när kravet på samtycke ska inhämtas från överförmyndaren, hur ett ärende ska handläggas från början till slut, hur den ekonomiska granskningen ska utföras osv. Den del av nämndens planering som avser lagliga styrningen är alltså tydlig. 90 % av nämndens budget utgör kostnader för personal, dvs arvoden till nämnd, löner till kontorets tjänstemän och arvoden och kostnadsersättning till uppdragstagare. Arvode och kostnadsersättning till gode män/förvaltare betalas antingen av kommunen eller av den enskilde själv enligt särskilda regler i Föräldrabalken.

Nämndens ärendevolym har sedan 2003 ökat med över 3 % årligen. Orsakerna är bl.a följande.

- Generell ökning av befolkningens ålder
- Ökad andel äldre äldre
- Ädelreformen
- Psykädel
- Socialtjänstens upphörande av egnamedelsförvaltning
- Lagen om stöd och service (LSS)
- Lagen om god man för ensamkommande flyktingbarn, som trädde i kraft 1 juli 2005
- Lagändringar i Föräldrabalken

Ekonomiska förutsättningar

Ett av kommunfullmäktiges inriktningsmål är att driftkostnader, räntekostnader och avskrivningar ska rymmas inom tilldelad driftbudget och ekonomin ska vara i balans. Överförmyndarverksamheten styrs av lagstiftning. 90 % av nämndens budget utgör personalkostnader. För att nämndens ska kunna bedriva sin tillsynsroll med bästa möjliga kvalitet med växande ärendevolym är möjligheterna till kostnadsbesparingar begränsade särskilt i ett läge där genomförda och väntade lagändringar medfört och väntas medföra nya uppgifter. En personalförstärkning vid nämndens kontor är därför angelägen.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning av nämndens mål, ekonomi, ärendevolymer, resultat av årsräkningsgranskning, klagomålshantering mm sker varje månad och rapporteras till kontorets medarbetare och till nämnd. Rapportering sker för övrigt vid årsprognostillfällen samt i period-, delårs- och helårsbokslut. Nämnden har påbörjat ett arbete med att utveckla sättet att följa upp och mäta kvalitetsfrågor i nämndens verksamhet. Bl.a mäts antalet utbildningstillfällen för gode män och förvaltare samt för kontorets tjänstemän.

Kommunrevisionen har granskat överförmyndarnämndens verksamhet och avlämnat en rapport 2008-05-06. Revisionen uttrycker att överförmyndarnämndens rutiner i flera avseenden sköts på ett tillfredsställande sätt. Dock finns det i vissa avseende förbättringsområden. Nämndens kontor har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med bristerna. Nya stämplat för diarieföringen, aktomslag för bättre sortering av handlingarna i akterna är några exempel på åtgärder.

PROTOKOLL

2008-08-25

Plats: Överförmyndarkontoret
Förhandlingsparter: Arbetsgivaren genom Anders Eriksson
SKTF genom Kenneth Holm, Jusek genom Jill Hägglund
Ärende: MBL-förhandling om nämndens uppdragsplan 2009-2012

§ 1

Förhandlingen har påkallats av arbetsgivaren enligt § 11 MBL.

§ 2

Anders Eriksson redogör för förslag till uppdragsplan för överförmyndarnämnden åren 2009-2012.

§ 3

Arbetstagarparterna SKTF och Jusek anser det mycket angeläget att den i planen aviserade personalförstärkningen vid nämndens kontor kommer till stånd snarast möjligt i syfte att få en bättre arbetsmiljö och för att klara lagkraven och trygga rättssäkerheten för nämndens målgrupper.

§ 4

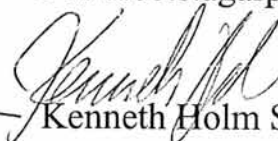
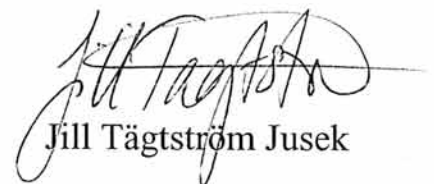
Förhandlingen förklaras avslutad.

Justeras:

För arbetsgivaren

Anders Eriksson

För arbetstagarparten

Kenneth Holm SKTF
Jill Tägtström Jusek